

Kritika - Ördögsziget

2012 január 30. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Van valami makacs következetesség abban, ahogy a skandinávok rendszeresen bemetszést ejtenek a múlt szövedékén, és agyanúsan b?zl? seben keresztül feltáruoló látványt a világ elé viszik: igen, ez a mi történelmünk, mi sem voltunk mindig szentek.

Legyen szó a világhírűvé erősödött skandináv krimiről vagy a szintén erős kulturális exportcikként jegyzett északi filmművészetről, a norvég és svéd alkotók dicséretes őszinteséggel néznek szembe az évtizedekkel korábbi szégyenfoltokkal. Talán saját jelenlegi jóléti önmagukat is figyelmeztetik ezzel: régen nem volt ám rózsás az élet a félszigeten, munka van abban, hogy ide eljutottunk. Erről mesél a Cirkogejírben február 2-től látható Az ördögsziget című film is, amely Norvégia komor emlékei között turkál.

Bastoy kopár szigetére kerültek 1900 és 1953 között azok a fiatalok, akikre a törvény lesújtott a maga szigorával. Ez a szigor azonban sok esetben – főleg a mából nézve – túlzó volt vagy egészen megalapozatlan. A szigeten ugyanis gyakorlatilag államilag legalizált rabszolgatelep működött a kiskorú munkaerő fel- és kihasználásával, ami elég indokolatlan büntetésnek tűnik, mondjuk, a templomi perselypénz lenyúlásáért. Merthogy az egyik szereplő évek óta emiatt senyved itt, kiszolgáltatva a sziget urának, a kifinomult öltözéke és emelkedett mondatai ellenére is pitiáner és korrupt igazgatónak (Stellan Skarsgård).

A rendszer a következőképpen működik: ha elfogadod a sziget életét meghatározó szabályokat, akkor egyszer, ki tudja, mikor (vagyis egyedül az igazgató dönt az időpontról) elhagyhatod a szigetet. Addig pedig vagy dolgozol a mosodában, vagy vágod a fát, netán aratod a terményt, esetleg pucolod a latrinát, ha nincs szerencséd. A szabályok nagyon egyszerűek: engedelmessédj, és figyelmeztess a társaidat az engedelmességre, továbbá soha ne kérdezősködj. Például ne firtasd, hogy a gondnok tényleg énekpróbára viszi-e a helyes kisfiút, vagy valami kevésbé emelkedett aktus zajlik közöttük az éjszaka takarásában.

Persze minden totalitárius rendszer ereje csak addig teljes, amíg az első olyan hajszálrepedés meg nem jelenik, amin keresztül megízlelhetővé válik – ha csak rövid időre is – a lázadás mámorja. Attól kezdve a bukás borítékolható, a kérdés csak az, milyen gyorsan következik be. Ezt a repedést okozhatja egy balul sikerült szökés is. A szigetre érkezik ugyanis a 17 éves, de már sokat látott, korábban bálnavadász szigonyosként dolgozó Erling, aki maga az ellenállás lelki szelleme, a bárdolatlanságában is tiszteletre méltó morális ember. Ő az, aki nem képes és nem is hajlandó elfogadni a megfélemlítés eszközével fenntartott látszatbékét. Bár az első próbálkozása a sziget elhagyására kudarcot vall, a szellemiség, amit képvisel, vírusként fertőzi meg a sziget kölyök polgárságát: az események láncolata brutális végkifejlethez vezet.

Nehéz lenne fogást találni a filmen, ha a gyenge pontokat keresnénk. A feszültség adagolása példás, a film első komótosabb felében megismerjük a sziget sajátos belső életét, szinte a nézőre telepszik és a bőrére alá is beissza magát a testi-lelki gyötoremnek ez a keserű levegője, majd a film vége felé a kirobbanó érzelmek a ritmust is alaposan felpörgetik. Annyira, hogy az elszabadult indulatokat a hadsereg – Norvégiában szinte példa nélküli – fellépése tudta csak lecsillapítani. Súlyos, tökéletesen elkapott pillanatokkal és erős képekkel teli film, amiben az ismert és ismeretlen arcok játéka egyaránt figyelmet követel magának. Megragadja és nem is engedi el a nézőjét –

finomra hangolt érzelmi dráma, ami képes szinte testközelbe hozni a zárt közösség brutalitását.

(Ördögsziget. Norvég-francia-svéd-lengyel film, 2010. Rendezte: Marius Holst. Forgalmazó: Cirko Film)

Az utóbbi években több komoly és sajátos hangulatú börtönfilm is felbukkant a mozikban. Említhetjük [A próféta](#) című francia filmet, az IRA-témájú [Éhséget](#), vagy Scorsese meggyőző regényadaptációját [Viharszigettel](#). Északról ráadásul már érkezett nem is olyan régen egy szintén a gyerekek és az őket fegyelmező intézet közötti konfliktust tárgyaló mozi [Könyörtelenek](#) címmel. Akik a mangásan véres megoldások hívei, megtekinthetik a [Battle Royale](#) című kegyetlen antiutópiát, a gyermeki kegyetlenség témakörében pedig könnyen klasszikus forrásokhoz nyúlni, legyen szó a [Négyszáz csapás](#), vagy Golding mesterművének (A legyek ura) [valamelyik](#) filmváltozata.

mno.hu - Szathmáry István Pál

Ajánló